

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра філософії

УЗГОДЖЕНО

Декан Факультету лінгвістики
та соціальних комунікацій

Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ
« 04 » 06 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальних робіт

Анатолій ПОЛУХІН
« 15 » 06 2023 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Філософські проблеми наукового пізнання»

Для освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти
за усіма спеціальностями

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	Л	ПР	ЛЗ	СР С	ДЗ / РГР / К	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	1	105/3,5		34	–	71	-	–	1 Диф. залік
Заочна	1	105/3,5		12		93	1 д		1 Диф. залік

Індекс: НМ-№Ф-№С/21,

НМ-№Ф-№С/22,

НМ-№Ф-№С/23

Індекс: НМ-№Ф-№С з/21,

НМ-№Ф-№С з/22,

НМ-№Ф-№С з/23

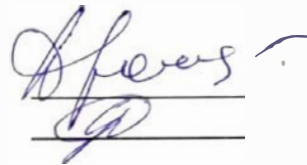
СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 2 із 26	

Робочу програму навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання» розроблено на основі Національної рамки кваліфікацій (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 № 519), стандартів вищої освіти для другого (магістерського) рівня вищої освіти, рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 27.11.2019 з приводу гуманітарної складової освітнього процесу, дотримання мовного законодавства та інших законів України, освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти в Національному авіаційному університеті, навчальних та робочих навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра за денною та заочною формами навчання, відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

професор кафедри філософії
доцент кафедри філософії

Любов ДРОТЯНКО
Сергій ОРДЕНОВ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії, протокол № 6 від 29.05.2023 р.

Завідувач кафедри

Любов ДРОТЯНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 6 від 08.06.2023 р.

Голова НМРР

Анжеліка КОКАРЄВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання» погоджена гарантами освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти, зокрема, щодо місця, мети, завдань та змісту цієї навчальної дисципліни для досягнення цілей та програмних результатів навчання, а також здобуття компетентностей, передбачених цими освітньо-професійними програмами, в контексті формування світоглядних і громадянських якостей здобувачів вищої освіти, їхніх морально-етичних цінностей та їхньої загальнокультурної підготовки, формування у них методологічних основ для оригінального мислення та проведення досліджень, критичного осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань. Аркуш погодження гарантами (Ф 03.02 – 111) додається.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 3 із 26	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання та компетентності, які дає можливість досягти та, відповідно, здобути навчальна дисципліна.....	5
1.3. Міждисциплінарні зв'язки	6
2. Програма навчальної дисципліни	7
2.1. Зміст навчальної дисципліни	7
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	7
2.3. Тематичний план	10
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	11
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.....	11
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	11
3.1. Методи навчання	11
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	11
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	12
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	13

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 4 із 26	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх галузей знань та спеціальностей.

Дисципліна виявляє найзагальніші взаємозв'язки між різними науковими галузями, виступає концептуальною та логіко-методологічною базою для вивчення конкретно-наукових дисциплін. Особлива увага приділяється осмисленню проблем сучасного інформаційного суспільства, внутрішнім та зовнішнім закономірностям розвитку наукового знання, механізмам змін наукових парадигм, праксеологічним та аксіологічним системам цінностей, на які орієнтуються дослідники та вчені, з'ясуванню характеристик когнітивної та інноваційної діяльності.

Навчальна дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» надає загальнонаукову цілісність профільним дисциплінам, вивчення яких передбачено конкретною освітньо-професійною програмою.

Метою викладання дисципліни є формування системних уявлень про науку як систему знань, сферу діяльності та соціальний інститут, формування методологічної свідомості, засвоєння механізмів інноваційної діяльності в сучасній науці, а також формування практичних навичок застосування наукового знання у дослідницькій діяльності, передбаченій конкретною освітньою програмою.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- оволодіння основними положеннями дисципліни;
- розвиток методологічної культури;
- розвиток умінь та навичок аналізу наукових текстів;
- розвиток умінь та навичок обговорення сучасних наукових проблем, виокремлення суб'єкта, об'єкта, методів і методик наукових досліджень;
- розвиток умінь та навичок застосування філософської методології до здійснення наукових досліджень;
- розвиток умінь та навичок виокремлення етапів наукового дослідження, визначення інноваційної складової його результатів.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 5 із 26	

Програма погоджена гарантами освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти, зокрема, щодо місця, мети, завдань та змісту навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання» для досягнення цілей та програмних результатів навчання, а також здобуття компетентностей, передбачених цими освітньо-професійними програмами, в контексті формування світоглядних і громадянських якостей здобувачів вищої освіти, їхніх морально-етичних цінностей та їхньої загальнокультурної підготовки, формування у них методологічних основ для оригінального мислення та проведення досліджень, критичного осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

1.2. Результати навчання та компетентності, які дає можливість досягти та, відповідно, здобути навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна разом з іншими освітніми компонентами кожної освітньо-професійної програми, де вона викладається, дозволяє досягати визначених освітньо-професійною програмою програмних результатів навчання, що насамперед корелюються із досягненням загальних компетентностей – універсальних компетентностей, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку.

До таких загальних компетентностей, які прямо чи опосередковано пов'язані із загальними компетентностями, передбаченими кожною освітньо-професійною програмою, належать, зокрема, найбільш актуальні для кожної спеціальності загальні компетентності з Проєкту Європейського Союзу «Тюнінг – Гармонізація освітніх структур в Європі», зазначені, зокрема, в наказі Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 № 584):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати в команді, досягати консенсусу, приймати спільні рішення;
- здатність до міжособистісної взаємодії;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 6 із 26	

- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- здатність працювати в міжнародному контексті;
- здатність працювати автономно;
- здатність розробляти проекти та управляти ними, у тому числі в галузі міждисциплінарних наук;
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність використовувати новітні інноваційні технології (інформаційні, комунікаційні, нано-, біо- тощо) у конкретній практичній діяльності;
- здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- здатність узгоджувати філософські, загальнонаукові та конкретно-наукові методологічні засоби до вирішення сформульованих проблем та завдань.

За деякими освітньо-професійними програмами навчальна дисципліна разом з іншими освітніми компонентами дозволяє досягати визначених цими освітньо-професійними програмами спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, залежно від спеціальності, галузі знань та специфіки кожної такої освітньо-професійної програми.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» доповнює фахові навчальні дисципліни при підготовці здобувачів освітнього рівня магістра в якості теоретико-методологічної бази проведення власних наукових досліджень, озброює їх методами, підходами і засобами наукової діяльності, сприяє розвитку наукової та технічної творчості. Знання й уміння, отримані у процесі вивчення даної навчальної дисципліни, використовуються у подальшому в ході проведення професійної діяльності та виконання досліджень.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 7 із 26	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме: навчального модуля № 1 «Наука як феномен цивілізації», навчального модуля № 2 «Філософські та наукові методологічні засоби», кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль 1. Наука як феномен цивілізації.

Інтегровані вимоги модуля № 1:

- знати основні філософсько-методологічні концепції сучасної науки;
- знати специфіку та основні характеристики філософських засад науки;
- вміти проводити комплексні дослідження на основі системного наукового світогляду з використанням знань в сфері історії та філософії науки.

Тема 1. Інформаційне суспільство як «суспільство знань».

Теорії інформаційного суспільства (Д. Белл, Е. Тоффлер, Ф. Фукуяма, М. Кастельс, Ф. Уебстер). Критерії визначення інформаційного суспільства. Технологічний критерій. Роль інформації в інформаційному суспільстві. Сфера послуг. Співвідношення послуг і виробництва. Парадокси інформаційного суспільства

Тема 2. Теоретичні проблеми науки.

Наука як система знань, сфера діяльності та соціальний інститут. Специфіка філософського осмислення феномену науки. Місце науки в системі культури. Визначення наукової думки В. І. Вернадським. Знання як основа цілеспрямованої діяльності. Еволюція уявлень про наукове знання. Виникнення нового знання як соціокультурна та філософська проблема.

Тема 3. Західна та вітчизняна традиції у методології науки.

Новоєвропейський раціоналізм та емпіризм (Р. Декарт і Ф. Бекон). Сучасні західні концепції методології науки. Філософія науки аналітичної школи. Критичний раціоналізм К. Поппера. «Історична школа» в сучасній західній філософії науки (А. Койре, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд). Вітчизняна методологія науки (В.І. Вернадський, Б.М. Кедров, О.І. Кедровський, С.Б. Кримський, В.С. Стьопін та ін.).

Тема 4. Особливості наукового пізнання.

Поняття «пізнання» та «освоєння» світу, їхнє співвідношення. Основні форми освоєння світу: духовно-теоретичне, духовно-практичне та предметно-практичне. Особливості наукового пізнання. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання. Поняття ідеального об'єкта в науці. Проблема істини у філософії та науці. Істина й омана.

Тема 5. Єдність емпіричного та теоретичного у науковому пізнанні.

Чуттєве та раціональне в науковому пізнанні. Поняття і сутність емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання. Структура емпіричного та теоретичного знання. Специфіка емпіричного знання в сучасній науці. Традиції та інновації в процесі емпіричних і теоретичних досліджень. Роль інтуїції та творчості в науковому пізнанні.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 8 із 26	

Тема 6. Нелінійність взаємовпливу філософського й наукового пізнання в їхньому історичному розвитку.

Модифікація понять філософії та науки в процесі взаємодії: історико-філософський аспект. Антична натурфілософія як прообраз взаємовпливу філософського й конкретно-наукового знання. Зв'язок філософії й науки в Новий час (Р. Декарт, Фр. Бекон, Т. Гоббс, І. Ньютон, Б. Спіноза). Класична німецька філософія про специфіку взаємовпливу науки та філософії (І. Кант, Г. Гегель, Ф. Шеллінг). Філософія космізму про взаємовплив філософського і наукового знання: М. О. Умов, К. Е. Цюлковський, О. Л. Чижевський, В. І. Вернадський.

Тема 7. Взаємовплив філософського та наукового знання у постмодерну епоху.

Модерн і Постмодерн у цивілізаційному розвитку західного світу. Модернізм і постмодернізм у філософії й науці ХХ століття (А. Бергсон, Ю. Хабермас, Г. Хакен, І. Пригожин та ін.). Постмодерністські ідеї у філософії та науці в кінці ХХ - на початку ХХІ століть (Ж.-Ф. Ліотар, П. Козловські, М. Фуко та ін.).

Тема 8. Філософські засади науки.

Онтологічні засади наукового пізнання. Філософське розуміння об'єкта наукового пізнання. Гносеологічні засади наукового пізнання: чуттєвий та раціональний, емпіричний та теоретичний моменти наукового дослідження. Проблема істинності наукового знання. Логічні засади наукового дослідження. Логічні процедури обґрунтування та доведення у науці. Методологічні засади наукового пізнання. Аксиологічні засади наукового пізнання.

Модуль 2. Філософські та наукові методологічні засоби

Інтегровані вимоги модуля № 2:

- знати логічні засади наукового пізнання та особливості мови науки;
- застосовувати філософську методологію як основу наукового пізнання;
- використовувати знання з дисципліни у процесі філософського осмислення конкретних комунікативних практик.

Тема 1. Логічні основи наукового пізнання.

Поняття логічних засад науки. Логіка як основа раціональності. Поняття та види раціональності. Наукова раціональність та її історичні типи. Зміна типу наукової раціональності в контексті історичної взаємодії філософії й науки: класична, некласична та постнекласична наукова раціональність.

Тема 2. Особливості мови науки.

Проблема формування наукових понять і термінів. Повсякденна мова як джерело формування мови науки. Співвідношення природної та штучної мов у розвитку науки. Феномен “міграції” наукових понять і термінів у процесі функціонування науки. Трансформація мови науки під впливом застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Тема 3. Філософська методологія як основа наукового пізнання.

Поняття методології у філософії. Емпіричний та теоретичний рівні організації наукового знання. Структура емпіричного рівня організації наукового знання.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 9 із 26	

Структура теоретичного рівня організації наукового знання. Поняття методу у філософії. Співвідношення методу й методології у структурі філософського знання. Методологічні принципи наукового пізнання.

Тема 4. Співвідношення філософської та наукової методології.

Особливості наукової методології. Рівні методології: філософський, загальнонауковий та конкретно-науковий. Поняття методу пізнання в науці. Критерії класифікації наукових методів. Емпіричні та теоретичні методи наукового пізнання. Загальнонаукові та конкретно-наукові методи пізнання. Кількісні та якісні методи наукового дослідження. Фундаментальні і прикладні методи наукового пізнання. Поняття методологічного підходу, методологічного принципу та методологічного засобу в науці.

Тема 5. Особливості методології природничих, соціально-гуманітарних та технічних наук.

Пояснення і розуміння в процесі наукового дослідження. Співвідношення пояснення та розуміння як інтерпретативної й герменевтичної процедур у природничих і соціально-гуманітарних науках. Специфіка взаємозв'язку історичного й логічного у природничих і соціально-гуманітарних науках. Роль людино-машинної системи у природничих, соціально-гуманітарних та технічних науках.

Тема 6. Інформаційно-комунікаційні технології у структурі сучасного наукового знання.

Модель і моделювання у сучасній науці. Модель як основа методу моделювання у пізнавальній діяльності. Особливості формування інформаційних моделей як основи сучасного наукового дослідження. Сутність інформаційного моделювання у сучасній науці. Моделювання складних нелінійних процесів у науковому дослідженні. Математичний експеримент як засіб інтеграції наукових методів. Цифрова трансформація науки.

Тема 7. Класифікація наукового знання.

Поняття і сутність класифікації в науці. Основні засади класифікації наук. Природничі, соціально-гуманітарні та технічні науки. Критерії класифікації наук на емпіричні та теоретичні. Фундаментальні і прикладні науки. Історична періодизація науки: класика – некласика – постнекласика. Міждисциплінарні науки.

8. Поняття наукового співтовариства. Етика вченого.

Проблеми формування наукового співтовариства. Етос науки. Проблеми суспільного визнання наукової діяльності вчених. Ціннісні аспекти наукової діяльності вчених. Поняття і сутність моральної відповідальності вченого. Роль сучасної науки у вирішенні глобальних проблем сучасності. Римський клуб і проблеми сучасного глобального моделювання. Особливості наукової комунікації через соціальні мережі та цифрові платформи.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 10 із 26	

2.3. Тематичний план

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Пр.заняття	СРС	Усього	Лекції	Пр.заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль № 1 «Наука як феномен цивілізації»									
		1 семестр				1 семестр			
1.1.	Інформаційне суспільство як «суспільство знань».	6	-	2	4	6	-	2	4
1.2.	Теоретичні проблеми науки.	6	-	2	4	6	-	-	6
1.3.	Західна та вітчизняна традиції у методології науки	6	-	2	4	6	-	-	6
1.4.	Особливості наукового пізнання.	6	-	2	4	6	-	-	6
1.5.	Єдність емпіричного та теоретичного у науковому пізнанні.	6	-	2	4	6	-	2	4
1.6.	Нелінійність взаємовпливу філософського й наукового пізнання в їхньому історичному розвитку	6	-	2	4	6	-	-	6
1.7.	Взаємовплив філософського та наукового знання у постмодерну епоху	6	-	2	4	6	-	-	6
1.8.	Філософські засади науки	6	-	2	4	6	-	1	5
1.9.	Модульна контрольна робота № 1	6	-	2	4	-	-	-	-
Усього за модулем №1		54		18	36	52	52	6	46
Модуль № 2 « Філософські та наукові методологічні засоби »									
		1 семестр				1 семестр			
2.1.	Логічні основи наукового пізнання.	6	-	2	4	6	-	2	4
2.2.	Особливості мови науки.	6	-	2	4	4	-	-	4
2.3.	Філософська методологія як основа наукового пізнання	3			3	4	-	-	4
2.4.	Співвідношення філософської та наукової методології.	6	-	2	4	6	-	2	4
2.5.	Особливості методології природничих, соціально-гуманітарних та технічних наук.	6	-	2	4	5	-	-	5

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023						
		Стор. 11 із 26							

2.6.	Інформаційно-комунікаційні технології у структурі сучасного наукового знання	6		2	4	4	-	-	4
2.7.	Класифікація наукового знання	6	-	2	4	5	-	-	5
2.8.	Поняття наукового співтовариства. Етика вченого	6	-	2	4	5	-	1	4
2.9.	Контрольна робота (домашня) (ЗФН)					8	-		8
2.10.	Підсумкова контрольна робота					6		1	5
2.11.	Модульна контрольна робота № 2	6		2	4		-	-	-
Усього за модулем №2		51		16	35	53	--	6	47
Усього за навчальною дисципліною		105		34	71	105	-	12	93

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Для здобувачів вищої освіти ЗФН – завдання для виконання розробляються автором робочої програми. Навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій. Наприклад, номер варіанту теоретичної частини та завдання дорівнює сумі трьох останніх цифр індивідуального навчального плану студента.

2.5. Перелік питань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН).

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: проблемна дискусія, мозкова атака, презентація тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Філософські проблеми наукового пізнання: практикум / уклад.: Л. Г. Дротянко, С. С. Орденов, Н. А. Ченбай, І. П. Скиба. К. : НАУ, 2023. 52 с.

3.2.2. Philosophical Problems of Scientific Cognition. Manual / M. Abysova, T. Shorina, T. Poda. Kyiv: NAU, 2023. 110 p.

3.2.3. Конверський А.Є. Критичне мислення: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 370 с.

3.2.4. Гоян І.М. Філософія науки: навчальний посібник / за ред. С.В. Сторожук. Івано-Франківськ: Симфонія-Форте, 2019. 756 с.

3.2.5. Філософія і методологія науки: навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник / Л. В. Кравчук, Т. Б. Кадобний, Л. О. Кравчук. – Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. – 271 с.

3.2.6. Філософія наук і інновацій: практикум / Л. Г. Дротянко, Л. А. Ороховська, С. М. Ягодзінський. – К. : НАУ, 2019. – 56 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 12 із 26	

3.2.7. Дротянко Л.Г. Філософія наукового пізнання: підручник. – К.: «НАУ-Друк», 2010. – 224 с.

3.2.8. Дротянко Л. Г. Філософські проблеми мовознавства. Навч. посібник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. – К.: КНЛУ, 2002. – С. 57-76, 102-132.

3.2.9. Дротянко Л.Г. Феномен фундаментального і прикладного знання: (Постнекласичне дослідження). – К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, менеджм., бізн. і інформ. систем. – 2000. – С. 188-224, 280-297.

Допоміжна література

3.2.10. Дротянко Л.Г. Трансформація людської природи в контексті системи «людина — природа» // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2022. № 1(35). С. 5-10. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.35.16528>

3.2.11. Дротянко Л.Г. Цифровий вимір сучасного етапу цивілізаційного розвитку соціуму // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2021. № 1(33). С. 16-21. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.34.16304>

3.2.12. Максюта М.Є., Соколова О.М. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія. Херсон: Видавництво «ОЛДІ-ПЛЮС», 2020. 310 с.

3.2.13. Шашкова Л. А. Наука і релігія: Навчальний посібник. К.: ВАДЕКС, 2020. 284 с.

3.2.14. Human-Machine Shared Contexts / Ed. by W.F. Lawless, R. Mittu, D. A. Sofge. 2020.

3.2.15. Данильян О., Дзьобань О. Методологія наукових досліджень. Підручник. Вид. Право. 2019. 368с.

3.2.16. Rosenberg A., McIntyre L. Philosophy of Science. A Contemporary Introduction. Routledge. 4th Edition. 2019. 308 p.

3.2.17. Київська світоглядно-гносеологічна школа другої половини ХХ століття : монографія / за заг. ред. Л. В. Губерського. Київ, 2019. 240 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. Репозитарій НАУ: <https://er.nau.edu.ua/>

3.3.2. НТБ НАУ: <https://www.lib.nau.edu.ua/>

3.3.3. Сайт кафедри філософії ФЛСК: <https://fls.nau.edu.ua/>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 13 із 26	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів		Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1 семестр					
Модуль № 1 «Теоретичні проблеми науки»			Модуль № 2 «Основи наукового пізнання. Філософські та наукові методологічні засоби»		
Виконання завдань на знання теоретичного матеріалу (8б × 2)	16	16	Виконання завдань на знання теоретичного матеріалу	16	16
Виконання та захист практичних робіт	20	14	Виконання та захист практичних робіт	20	10
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше	22	-	Домашнє завдання / контрольна (домашня) робота	-	14
			Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше	22	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	14	-	Виконання модульної контрольної роботи №2	14	-
			Виконання підсумкової контрольної роботи		30
Усього за модулем №1	50	30	Усього за модулем №2	50	70
Усього за дисципліною				100	100

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 14 із 26	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить **поточну модульну рейтингову оцінку**.

4.4. **Контрольна модульна рейтингова оцінка** складається з балів за результатами виконання модульної контрольної роботи з цього модуля, завдання якої затверджуються кафедрою в установленому порядку.

4.5. **Підсумкова модульна рейтингова оцінка** визначається (в балах та за національною шкалою) як сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок.

4.5. **Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка** визначається (в балах та за національною шкалою) на основі підсумкових модульних рейтингових оцінок, отриманих за засвоєння кожного з модулів.

4.6. У випадку диференційованого заліку **підсумкова семестрова рейтингова оцінка** дорівнює підсумковій семестровій модульній рейтинговій оцінці та перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.8. **Підсумкова рейтингова оцінка** з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 16 із 26	

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 18 із 26	

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські проблеми наукового пізнання»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.10-01-2023
		Стор. 19 із 26	

(Ф 03.02 – 111)

АРКУШ ПОГОДЖЕННЯ ГАРАНТАМИ

№ пор.	Підпис	Власне ім'я, прізвище	Назва освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти	Дата	
1	Погоджено	<i>MRMax-</i>	<i>Максимчук Марія Романівна</i>	<i>ОПП "Хімія та Тех- нології палива та Вуглецевих матеріалів"</i>	<i>21.06.2023</i>
2	Погоджено				
3	Погоджено				
4	Погоджено				
5	Погоджено				
6	Погоджено				
7	Погоджено				
8	Погоджено				
9	Погоджено				
10	Погоджено				
11	Погоджено				
12	Погоджено				

Силабус навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ»
для освітньо-професійних програм другого (магістерського)
рівня вищої освіти за усіма спеціальностями

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх галузей знань та спеціальностей
Курс	Перший
Семестр	1
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години	3,5 кредитів (105 годин)
Мова викладання	Українська
Що буде вивчатися (предмет вивчення)	Дисципліна виявляє найзагальніші взаємозв'язки між різними науковими галузями, виступає концептуальною та логіко-методологічною базою для вивчення конкретно-наукових дисциплін. Особлива увага приділяється осмисленню проблем сучасного інформаційного суспільства, внутрішнім та зовнішнім закономірностям розвитку наукового знання, механізмам змін наукових парадигм, праксеологічним та аксіологічним системам цінностей, на які орієнтуються дослідники та вчені, з'ясуванню характеристик когнітивної та інноваційної діяльності. Навчальна дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» надає загальнонаукову цілісність профільним дисциплінам, вивчення яких передбачено конкретною освітньо-професійною програмою.
Чому це цікаво/треба вивчати (мета)	Метою викладання дисципліни є формування системних уявлень про науку як систему знань, сферу діяльності та соціальний інститут, формування методологічної свідомості, засвоєння механізмів інноваційної діяльності в сучасній науці, а також формування практичних навичок застосування наукового знання у дослідницькій діяльності, передбаченій конкретною освітньою програмою.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Навчальна дисципліна разом з іншими освітніми компонентами кожної освітньо-професійної програми, де вона викладається, дозволяє досягати визначених освітньо-професійною програмою програмних результатів навчання, що насамперед корелюються із досягненням загальних компетентностей – універсальних компетентностей, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями	До таких загальних компетентностей, які прямо чи опосередковано пов'язані із загальними компетентностями, передбаченими кожною освітньо-професійною програмою, належать, зокрема, найбільш актуальні для кожної спеціальності загальні компетентності з Проєкту Європейського

(компетентності)	Союзу «Тюнінг – Гармонізація освітніх структур в Європі», зазначені, зокрема, в наказі Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 № 584): – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; – здатність бути критичним і самокритичним; – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; – здатність планувати та управляти часом; – здатність до адаптації та дії в новій ситуації; – здатність генерувати нові ідеї (креативність); – здатність приймати обґрунтовані рішення; – здатність працювати в команді, досягати консенсусу, приймати спільні рішення; – здатність до міжособистісної взаємодії; – здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; – здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); – цінування та повага різноманітності та мультикультурності; – здатність працювати в міжнародному контексті; – здатність працювати автономно; – здатність розробляти проекти та управляти ними, у тому числі в галузі міждисциплінарних наук; – здатність виявляти ініціативу та підприємливість; – здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); – визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; – здатність діяти соціально, відповідально та свідомо; – усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем; – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; – здатність використовувати новітні інноваційні технології (інформаційні, комунікаційні, нано-, біо- тощо) у конкретній практичній діяльності; – здатність проводити дослідження на відповідному рівні; – здатність узгоджувати філософські, загальнонаукові та конкретно-наукові методологічні засоби до вирішення сформульованих проблем та завдань. За деякими освітньо-професійними програмами навчальна дисципліна разом з іншими освітніми компонентами дозволяє досягати визначених цими освітньо-професійними програмами спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, залежно від спеціальності, галузі знань та специфіки кожної такої освітньо-професійної програми.
Навчальна логістика	Зміст дисципліни: Модуль 1. Наука як феномен цивілізації. - <i>Інформаційне суспільство як «суспільство знань».</i> - <i>Теоретичні проблеми науки.</i> - <i>Західна та вітчизняна традиції у методології науки.</i> - <i>Особливості наукового пізнання.</i>

	- Єдність емпіричного та теоретичного у науковому пізнанні. - Нелінійність взаємовпливу філософського й наукового пізнання в їхньому історичному розвитку. - Взаємовплив філософського та наукового знання у постмодерну епоху. - Філософські засади науки. Модуль 2. Філософські та наукові методологічні засоби - Логічні основи наукового пізнання. - Особливості мови науки. - Філософська методологія як основа наукового пізнання. - Співвідношення філософської та наукової методології. - Особливості методології природничих, соціально-гуманітарних та технічних наук. - Інформаційно-комунікаційні технології у структурі сучасного наукового знання. - Класифікація наукового знання. <i>Поняття наукового співтовариства. Етика вченого.</i> Види занять: практичні заняття, творчі студії, дистанційні он-лайнзаняття. Методи навчання: проблемна дискусія, мозкова атака, кейс-презентація тощо. Форми навчання: очна, заочна, дистанційна.
Пререквізити	Навчальна дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» доповнює фахові навчальні дисципліни при підготовці здобувачів освітнього рівня магістра в якості теоретико-методологічної бази проведення власних наукових досліджень, озброює їх методами, підходами і засобами наукової діяльності, сприяє розвитку наукової та технічної творчості.
Пореквізити	Знання й уміння, отримані у процесі вивчення даної навчальної дисципліни, використовуються у подальшому в ході проведення професійної діяльності та виконання досліджень.
Інформаційне забезпечення з репозитарію та фонду НТБ НАУ	1. Філософські проблеми наукового пізнання: практикум / уклад.:Л. Г. Дротянко, С. С. Орденів, Н. А. Ченбай, І. П. Скиба. – К. : НАУ, 2023. – 52 с. 2. Philosophical Problems of Scientific Cognition. Manual / М. Abysova, T. Shorina, T. Poda. – Kyiv: NAU, 2023. – 110 p. 3. Дротянко Л.Г. Цифровий вимір сучасного етапу цивілізаційного розвитку соціуму // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2021. № 1(33). С. 16-21. DOI: https://doi.org/10.18372/2412-2157.34.16304 4. Конверський А.Є. Критичне мислення: підручник для студентів вищих навчальних закладів усіх спеціальностей. – К.: Центр учбової літератури, 2020. – 370 с. 5. Гоян І.М. Філософія науки: навчальний посібник / за ред. С.В. Сторожук. – Івано-Франківськ: Симфонія-Форте, 2019. – 756 с. 6. Філософія і методологія науки [Текст] : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник / Л. В. Кравчук, Т. Б. Кадобний, Л. О. Кравчук. – Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. – 271 с. 7. Філософія наук і інновацій: практикум / Л. Г. Дротянко, Л. А.

	Ороховська, С. М. Ягодзінський. – К. : НАУ, 2019. – 56 с. 8. Дротянко Л.Г. Філософія наукового пізнання: підручник. – К.: «НАУ-Друк», 2010. – 224 с. 9. Дротянко Л.Г. Феномен фундаментального і прикладного знання: (Постнекласичне дослідження). – К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, менеджм., бізн. і інформ. систем. – 2000. – С. 188-224, 280-297. Інформаційні ресурси в Інтернеті Репозитарій НАУ: https://er.nau.edu.ua/ НТБ НАУ: https://www.lib.nau.edu.ua/ Сайт кафедри філософії ФЛСК: https://fls.nau.edu.ua/
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, проектор, слайди.
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Залік, тестування, творчі завдання, аналіз наукових текстів, промов, відео архівів тощо.
Кафедра	Кафедра філософії
Факультет	Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Викладач(і)	ДРОТЯНКО Любов Григорівна Посада: завідувач кафедри філософії Вчений ступінь: доктор філософських наук Профайл викладача: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194440666 https://publons.com/researcher/1797022/liubov-drotianko/ https://scholar.google.com.ua/citations?user=0nGOVJQAAAAJ&hl=uk Тел.: 044 406-74-01 E-mail: liubov.drotianko@npp.nau.edu.ua Робоче місце: 8.1003
	ОРДЕНОВ Сергій Сергійович Посада: доцент Вчений ступінь: кандидат філософських наук

	Профайл викладача: https://www.researchgate.net/profile/Sergei_Ordenov https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211786100 https://nau-ua.academia.edu/%D0%A1%D0%B%D1%80%D0%B3%D0%B5%D0%B9%D0%9E%D1%80%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2 Тел.: 044 406-74-01 E-mail: serhii.ordenov@npp.nau.edu.ua ordenov@nau.edu.ua Робоче місце: 8.1005
Оригінальність навчальної дисципліни	Навчальна дисципліна «Філософські проблеми наукового пізнання» розроблена завідувачем кафедри філософії, професором Дротянко Любов'ю Григорівною та доцентом кафедри філософії Орденівим Сергієм Сергійовичем. Оригінальність навчальної дисципліни становить 100%.